

Πρωτοβάθμια Εκπ/ση
Επίπεδο Β' αντίστοιχες τάξεις Γ' και Δ'
Εκπ/κοί: Φέρη Γαλιατσάτου, Γιώργος Ευθυβουλίδης

Φυσάει... αέρας

Μέρος 1ο

...όταν του ζήτησα τον δρόμο να μου δείξει
να με ξεπροβοδίσει, δεν πρόβαλε καμιάν αντίρρηση
ετοίμασε την αναχώρησή μου.
Μου δίνει έναν ασκό, γδέρδοντας δέρμα από βόδι εννιάχρονο,
κι έδεσε εκεί τους δρόμους των ανέμων ο Κρονίδης,
να τους κοιμίζει ή να τους ξυπνά, όποιον εκείνος ήθελε.
Μέσα στο βαθουλό καράβι τον ασκό κομπόδεσε με σπάγγο
λαμπερό, ασημένιο να μην μπορεί, έστω και λίγο, από κάπου
να φυσήξει άφησε μόνο του ξεφύρου την πνοή πίσω μου
να φυσά, για να μας ταξιδεύει, τα πλεούμενα κι εμάς....

Οδύσσεια, μτφ Δ. Μαρωνίτης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών

Οι μαθητές γνωρίζουν ήδη καλά την ιστορία του ταξιδιού του Οδυσσέα. Την έχουν διδαχθεί με παιγνιώδη τρόπο μέσα απ το κόμικ *Οδύσσεια* των εκδόσεων Χελώνα. Με το απόσπασμα αυτό από την *Οδύσσεια* βρίσκονται μπροστά σ'ένα αυθεντικό κείμενο, προετοιμασμένοι όμως από την προηγούμενη συνάντησή τους με τον Οδυσσέα.

Οι προυπάρχουσες γνώσεις και αναπαραστάσεις των μαθητών δημιουργούν ένα φιλικό περιβάλλον για να χτιστεί η σχέση τους με το κείμενο.

Λεξιλόγιο

Ξεπροβοδίζω = συντροφεύω αυτόν που φεύγει
Προβάλλω αντιρρήσεις = έχω αντίρρηση = δεν συμφωνώ
Ετοιμάζω την αναχώρησή μου = ετοιμάζομαι να φύγω

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Σε ποιον ζητάει ο Οδυσσέας να του δείξει το δρόμο της επιστροφής απ' την Τροία στην Ιθάκη;
2. Τι έδωσε ο Αίολος στον Οδυσσέα;
3. Από τι υλικό ήταν φτιαγμένος ο ασκός;
4. Πώς καταλαβαίνεις την έκφραση *τους δρόμους των ανέμων*;
5. Πού έβαλε ο Οδυσσέας τον ασκό με τους ανέμους;
6. Με τι έδεσε τον ασκό;

7. Οι άνεμοι έβγαιναν μόνοι τους απ' τον ασκό;
8. Ποιος αποφάσιζε ποιος άνεμος θα βγει απ τον ασκό;
9. Ποιος κοίμιζε ή ξυπνούσε τους ανέμους;
10. Ποιον άνεμο άφησε έξω από τον ασκό ο Οδυσσέας για να σπρώχνει το καράβι;

Γραμματική

1. Το ρήμα φυσάω στο τώρα / χτες / αύριο
2. Κλίση αρσενικών

Αρσενικά σε -ος

ο άνεμος, οι άνεμοι

Αρσενικά σε -ας ανισοσύλλαβα

ο αέρας, οι αέρηδες

Πώς αλλάζουν ο αέρας και ο άνεμος μέσα στην πρόταση

Ο αέρ_ ς φυσάει δυνατά.

Η δύναμη **του αέρ_** μας παρέσυρε μακριά.

Ακούμε **τον αέρ_** που φυσάει δυνατά.

Οι **αέρηδ_** ς στην Πλάκα.

Ο πύργος **των αέρηδ_** ν στην _____

Ακούμε **τους αέρ_** που φυσούν δυνατά.

Ο **άνεμ_** ς σπρώχνει το καράβι του Οδυσσέ_.

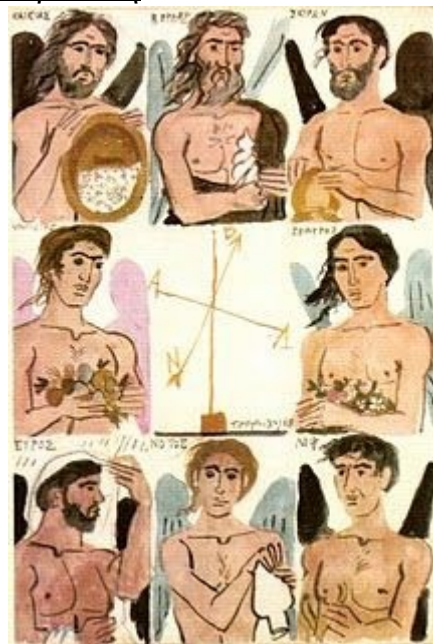
Η ορμή **του ανέμ_** είναι μεγάλη.

Ακούσαμε **τον άνεμ_** που φυσούσε.

Οι άνεμ_ είναι κλεισμέν_ στο ασκί.

Η δύναμη **των ανέμ_** ν

Έκλεισε **τους ανέμ_** ς σε ένα ασκί.

ΤΟ ΑΝΕΜΟΛΟΓΙΟ

.....όπως το φαντάστηκε ο μεγάλος ζωγράφος Γιάννης Τσαρούχης

Πολιτιστικές προεκτάσεις / Αναπαραστάσεις των ανέμων

- Ο πύργος των Αέρηδων στην Πλάκα
- Οι πίνακες του Τσαρούχη με τους ανέμους
- Γραμματόσημα με τους ανέμους

Μέρος 2^ο

Ο Πύργος των Ανέμων

Την αναπαράσταση όλων των ανέμων που έκλεισε ο Αίολος στο ασκί του μπορεί κανείς να παρατηρήσει στο ρολόι του *Κυρρήστου*, τον πύργο των Αέρηδων στην Πλάκα. Ο **Βορέας** φυσάει τον ψυχρό βόρειο άνεμο μέσα από ένα μεγάλο κοχύλι. Ο **Σκίρων**, ο μαίστρος, σκορπάει στάχτη από ένα χάλκινο αγγείο. Ο **Ζέφυρος**, δυτικός άνεμος, ένας νέος που σκορπίζει λουλούδια. Ο **Λίβας**, νοτιοδυτικός άνεμος, προαναγγέλει ένα ναυάγιο. Ο **Νότος**, που φέρνει τη βροχή, αδειάζει μια υδρία με νερό. Ο **Εύρος**, νοτιοανατολικός άνεμος, είναι ένας γέροντας τυλιγμένος μ' ένα ρούχο. Ο **Αηλιώτης**, ανατολικός, είναι ένας νέος που κρατάει φρούτα και λαχανικά. Και ο **Καικίας**, βορειοανατολικός, αδειάζει μια ασπίδα γεμάτη χαλάζι πάνω στη γη.

Κτίσθηκε από τον Σύριο αστρονόμο **Ανδρόνικο Κυρρήστη**, τον 2ο αιώνα π.Χ. στην Ρωμαϊκή Αγορά.

1. Ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου

1. Σε ποια περιοχή της Αθήνας βρίσκεται ο πύργος των Αέρηδων;
2. Έχετε πάει; Τον έχετε δει;
3. Πώς βρίσκεις τις αναπαραστάσεις των αέρηδων;

4. Γιατί ο Βορέας φυσάει μέσα από ένα μεγάλο κοχύλι;
5. Τι σκορπάει ο μαΐστρος;
6. Γιατί ο Ζέφυρος και ο Απηνιώτης είναι νέοι, ενώ ο Εύρος είναι γέρος;
7. Πώς σου φαίνεται το ασκί του Αιόλου;
8. Είναι επικίνδυνο να το έχει κάποιος που δεν ξέρει τη μεγάλη δύναμη των ανέμων;
9. Πώς πρέπει να το χρησιμοποιήσεις για να φτάσεις στο τέλος του ταξιδιού σου;
10. Τι έκανε ο Οδυσσέας;
11. Τι έκαναν οι σύντροφοί του;
12. Πώς καταλαβαίνεις την έκφραση *άνοιξαν οι ασκοί του Αιόλου*;

Γραμματική

Αρσενικά σε -ος

Πώς αλλάζει ο **πύργος** μέσα στην πρόταση

Ο **πύργ_** ς των ανέμ_ ν
 Η γειτονιά **του πύργ_** των ανέμ_ ν
 Πάμε **στον πύργ_** τ_ ν ανέμων στην Πλάκα
Οι πύργ_ των ανέμ_ ν
 Η περιοχή **των πύργ_** ν των ανέμ_ ν
 Επισκεφτήκαμε **τους πύργ_**

Γραμματόσημα με τους ανέμους (2η έκδοση του 1943)

Απηνιώτης - Ανατολικός άνεμος με τη μορφή νέου που φέρνει σάρι και καρπούς.

Ζέφυρος, Δυτικός άνεμος με τη μορφή νέου με το χιτώνα του γεμάτο άνθη.

Καϊκίας, Βορειοανατολικός άνεμος με τη μορφή γέροντα που εκκινάζει χαλάζι από την ασπίδα του.

Βορέας - Βόρειος άνεμος, με τη μορφή γέροντα που κρατά κόγχη, δηλωτικό του βορρύνου που προκαλεί.

Εύρος, Νοτιοανατολικός άνεμος, με τη μορφή γέροντα καλυπτόμενος με το χιτώνα του για να αποφύγει την επερχόμενη βροχή.

Σκίρων, Βορειοδυτικός άνεμος, μαΐστρος με τη μορφή γέροντα που κρατεί το αγγείο της αφθονίας.

2. Παραγωγή γραπτού λόγου

Έχεις να κάνεις ένα μεγάλο ταξίδι και ο Αίολος για να σε βοηθήσει σου δίνει το ασκί με τους ανέμους. Καταλαβαίνεις τη μεγάλη δύναμη που έχεις; Σκέψου και γράψε πώς θα το χρησιμοποιήσεις για να καταφέρεις να φτάσεις εκεί που θέλεις. Θα μιλήσεις στους συντρόφους του ταξιδιού σου για το ασκί και την δύναμή του; Τι πρέπει να προσέξεις;

---

3. Αν απαντήσεις σωστά θα βρεις το όνομα ενός ανέμου. (ΜΕΛΤΕΜΙ)

- ..... : παράγεται από τις μέλισσες
- ..... : έκταση με ελιές
- ..... : γίνεται το τοπίο με το χιόνι
- ..... : έτσι λέμε το βοσκό
- ..... : τον στολίζουμε τη Μ. Παρασκευή
- ..... : το πιο γνωστό προϊόν της Χίου
- ..... : το νησί του Οδυσσέα

Μέρος 3^ο

Ο Βοριάς κι ο Ήλιος

.....Ο Βοριάς κι ο Ήλιος μάλωναν για το ποιος ήταν δυνατότερος. Αποφάσισαν να θεωρηθεί νικητής εκείνος που θα κατάφερνε να γδύσει έναν οδοιπόρο. Άρχισε ο Βοριάς να φυσάει δυνατά κι ο οδοιπόρος δώσ' του και τυλιγόταν στο παλτό του. Ο Βοριάς δυνάμωνε περισσότερο το φύσημά του κι ο άνθρωπος, νιώθοντας πιο τσουχτερό το κρύο, έριξε πάνω του και άλλο παλτό, ώσπου ο Βοριάς κουράστηκε να φυσάει και παρέδωσε τον οδοιπόρο στον Ήλιο....

Απόσπασμα από το μύθο του Αισώπου *Ο Βοριάς και ο Ήλιος* εκ. Πατάκης

Λεξιλόγιο

να θεωρηθεί νικητής	= να είναι νικητής = να νικήσει
θα κατάφερνε να γδύσει	= θα κατάφερνε να του βγάλει τα ρούχα
δώσ' του και τυλιγόταν	= τυλιγόταν όλο και περισσότερο
τσουχτερό κρύο	= πολύ κρύο
έριξε πάνω του και άλλο παλτό	= φόρεσε = έβαλε πάνω του και άλλο παλτό
οδοιπόρος	= πεζοπόρος, αυτός που περπατάει κανοντας μεγάλες

1. Πώς αλλάζει ο οδοιπόρος μέσα στην πρόταση

Ο οδοιπόρ_ς περπατάει στο δρόμ_
Το παλτ_ του οδοιπόρ__ είναι χοντρ_
Βλέπω τον οδοιπόρ_ να τυλίγεται στο παλτ_ του
Οι οδοιπόρ__ περπατ__ν στους δρόμ__ς της πόλ__ς
Τα παλτ_ των οδοιπόρ__ν είναι χοντρ_
Βλέπω τους οδοιπόρ__ς να τυλίγ__αι στα παλτ_ τους

2. Παραγωγή γραπτού λόγου

Συνέχισε την ιστορία του Βοριά και του Ήλιου. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν.

Ποια ήταν η δύναμη του Βοριά; Ποια ήταν η δύναμη του ήλιου; Ποιος νίκησε; Ποιος κατάφερε να γδύσει τον οδοιπόρο; Με ποιον τρόπο;

Τι καταλαβαίνεις; Κερδίζει ο πιο δυνατός;

---

3. Συμπλήρωσε δίπλα στις μεταφορικές φράσεις τη σημασία τους.
Βρες την αντίστοιχη έκφραση στη γλώσσα σου.

Ποιος καλός άνεμος σε έφερε εδώ;

.....
.....

Θα σπείρει ανέμους και θα θερίσει θύελλες.

.....
.....

Όποιος αέρας κι αν φυσάει, ο μύλος πάντα αλέθει. (Έχει επιτυχίες κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες.)

.....
.....

Όπου φυσάει ο άνεμος πάει... (παρασύρεται)

.....
.....

Γεια σου χαρά σου Βενετιά

Γεια σου χαρά σου Βενετιά
πήρα τους δρόμους του νοτιά
και τραγουδώ στην κουπαστή
σ' όλο τον κόσμο ν' ακουστεί

Φύσα αεράκι φύσα με
μη χαμηλώνεις ίσαμε
να δω γαλάζια εκκλησιά
Τσιρίγο και Μονεμβασιά

Γεια σου χαρά σου Βενετιά
βγήκα σε θάλασσα πλατιά
κι απ' το κατάρτι το ψηλό
τον άνεμο παρακαλώ

Φύσα αεράκι φύσα με
μη χαμηλώνεις ίσαμε
να δω στην Κρήτη μια κορφή
που έχω μανούλα κι αδελφή

Στίχοι: Νίκος Γκάτσος

INCLUDEPICTURE

"http://1.bp.blogspot.com/_QMD3uDrxxgM/TJ3wwJztGCI/AAAAAAAAAJR8/Vr-Q-